

РЕШЕНИЕ

№ 302

гр. София, 23 август 2023 г.

Върховният касационен съд на Република България, трето наказателно отделение в публично заседание на осми юни през две хиляди двадесет и трета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУЖЕНА КЕРАНОВА
ЧЛЕНОВЕ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА
МАРИЯ МИТЕВА

при секретаряИлияна Петкова и в присъствието на прокурора Нина Панчева, като разгледа докладваното от съдия МИТЕВА НОХД № 223 по описа за 2023 г., за да се произнесе, взе предвид следното.

Производството е по реда на чл. 422, ал. 1, т. 4 НПК.

Образувано е по искане за възобновяване на КНД № 1258/2017 г. на Върховен касационен съд, трето наказателно отделение, депозирано от Главния прокурор на Република България.

В искането се сочи, че с решение на Европейския съд по правата на човека (ЕСъдПЧ) от 14.06.2022 г. по делото „Стоянова срещу България“ (жалба №56070/2018 г.), влязло в сила на 14.09.2022 г. е установено нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 2 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС), имащо съществено значение за наказателното производство по НОХД № 3766/2013 г. на СГС, по ВНОХД № 84/2016 г. на АС - София и по КНД № 1258/2017 г. по описа на ВКС, III н.о. То се изразява в това, че при определяне на наказанията за деянието, за което са осъдени А. Г. и Р. К., не е отчетено като отегчаващо отговорността обстоятелство извършването на убийството по хомофобски подбуди, което е процесуално нарушение и този пропуск е довел до явна несправедливост на наложените наказания по смисъла на чл. 348, ал. 1, т. 2 и т. 3 от НПК, което е и основание по чл. 422, ал. 1, т. 4 от НПК за възобновяване на наказателното производство. Претендира се възобновяване на КНД № 1258/2017 г. на Върховния касационен съд, за отмяна на постановеното по него Решение № 39/21.06.2018 г. и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на същия съд.

Срещу искането за възобновяване на Главния прокурор е постъпило възражение от адв. В. К., защитник на осъдения А. И. Г. Развиват се доводи, че неправилно е прието, че ВКС в решението си, не е взел предвид хомофобските подбуди за извършване на престъплението. Сочи се, че касационният съд на няколко места в решението си е обсъждал хомофобските подбуди, въпреки че те не са споменати изрично като отегчаващо обстоятелство при определяне на наказанията на двамата подсъдими. Изтъква се, че в решението на ЕСъдПЧ са дадени предимно предписания за законодателни промени. Подчертава се, че

констатираното нарушение на ЕКЗПЧ няма съществено значение за делото, тъй в решението е отбелязано следното: „В крайна сметка обаче не може да се каже, че тези наказания са явно непропорционални на тежестта на деянието на нападателите, както това понятие се разбира в практиката на Съда“.

Отправя се молба искането за възобновяване да не бъде уважено.

В съдебно заседание осъдените А. И. Г. и Р. Л. К. не се явяват, редовно уведомени. Представяват се от защитниците си – съответно адв. К. и адв. С., редовно упълномощени.

Представителят на Върховна касационна прокуратура поддържа искането на Главния прокурор по изложените в него съображения. Счита, че е налице нарушение на чл. 14 вр. чл. 2 от ЕКЗПЧ, което има съществено значение за делото. С оглед на това намира, че са налице и двете кумулативно предвидени предпоставки за възобновяване на основание чл. 422, ал. 1, т. 4 НПК.

Защитникът на осъдения А. Г., адв. К. изразява становище, че искането е неоснователно. Счита, че Решението на ЕСПЧ няма съществено значение за правилното решаване на делото и това така, защото в решението се препоръчва изменение на българското законодателство в насока да бъдат включени хомофобските подбуди като квалифициращо обстоятелство при насилнически деяния. Изтъква, че изрично е посочено, че не се констатира наказанията да са явно непропорционални на тежестта на деянието на нападателите, както това понятие се разбира в практиката на Съда“. От друга страна развива и доводи, че ВКС в решението си е на няколко пъти е обсъждал хомофобските подбуди.

Защитникът на осъдения Р. К., адв. С. излага съображения, че неправилно се твърди, че ВКС в решението си не е отчел хомофобските подбуди за извършване на престъплението. Изтъква, че съгласно българския Наказателен кодекс хомофобските подбуди не са предвидени като квалифициращ признак. Развива доводи, че не е налице явна несправедливост на наложените наказания, че е изминал един значителен период от време, а осъдените отдавна са изтърпели наложените им наказания. Подчертава, че в решението на Европейския съд по правата на човека просто са дадени препоръки за законодателни промени.

Моли искането за възобновяване да бъде оставено без уважение.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, като провери данните по делото, съобрази становищата и доводите на страните в пределите на правомощията си, намери следното.

С присъда от 22.06.2016 г. по НОХД № 3766/2013 г. Софийски градски съд е признал подсъдимия А. И. Г. за виновен, в това, че на 30.09.2008 г., в [населено място], в парк „Б. градина“, за времето от 21,00 ч. до 23,00 ч. в съучастие като съизвършител с Р. Л. К., умишлено умъртвил М. М. С. с ЕГН [ЕГН], като деянието е извършено по особено мъчителен за убийтия начин, поради което и на основание чл. 116, ал. 1, т. 6 вр. чл. 115 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал.1 от НК вр. чл. 55, ал.1, т. 1 от НК го осъдил на лишаване от свобода за срок 13 /тринадесет/ години и го оправдал по обвинението престъплението да е извършено по хулигански подбуди, по смисъла на чл. 116, ал. 1, т. 11 от НК.

Със същата присъда съдът е признал и подсъдимия Р. Л. К. за виновен, в това, че на 30.09.2008 г. в [населено място], в парк „Б. градина“, за времето от 21,00 ч. до 23.00 ч. като непълнолетен, но можещ да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си, в съучастие като съизвършител с А. И. Г., умишлено е умъртвил М. М. С. с ЕГН [ЕГН], като деянието е извършено по особено мъчителен начин за убийтия, поради което и на основание чл. 116, ал. 1, т. 6 вр. чл. 115 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 вр. чл. 63, ал. 2, т. 1 от НК вр. чл. 55, ал. 1, т. 1

от НК го осъдил на 4 /четири/ години и 10 /десет/ месеца лишаване от свобода и го оправдал по обвинението престъплението да е извършено по хулигански подбуди, по смисъла на чл. 116, ал. 1, т.11 от НК.

С решение № 330 от 12.07.2017 г. по ВНОХД № 84/2016 г. Апелативен съд - София е изменил присъдата на Софийски градски съд в частта, относно наложените на подсъдимите наказания, като: увеличил размера на наложеното на подсъдимия А. И. Г. наказание при условията на чл. 54 от НК на 15 /петнадесет/ години лишаване от свобода; увеличил е и размера на наложеното на подсъдимия Р. Л. К. наказание при условията на чл. 54 от НК на 6 /шест/ години лишаване от свобода.

С решение № 39 от 21.06.2018 г. по КНД № 1258/2017 г. Върховният касационен съд, 3-то наказателно отделение е изменил решението на Апелативния съд - София, относно наложените наказания на подсъдимите, като на основание чл. 55, ал.1, т.1 от НК е намалил наказанието на подсъдимия А. Г. от петнадесет на десет години лишаване от свобода и наказанието на подсъдимия Р. К. от шест години на четири години и шест месеца лишаване от свобода.

С решение на Европейския съд по правата на човека /ЕСъдПЧ/ от 14.06.2022 г. по делото „Стоянова срещу България“ /жалба № 56070/2018 г./, влязло в сила на 14.09.2022 г., е установено нарушение на чл. 14, във връзка с чл. 2 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧ).

Искането за възобновяване е процесуално допустимо, подадено е в законови срок от процесуално легитимирана страна, а разгледано по същество, в контекста на очертаната в него аргументация, искането е основателно, макар и не изцяло по изложените в него съображения и претендирани правни последици.

ВКС намира, че изразеното становище в решението на ЕСъсПЧ и естеството на нарушението имат съществено значение за делото, като оправдават извода за наличие на основанието по чл. 422, ал. 1, т. 4 от НПК и прилагане на подход за поправянето му в изпълнение на задълженията на Р България като страна по ЕКПЧ.

Действително, основният акцент, изводим от решението на ЕСъдПЧ, за преодоляване на констатираното нарушение, е прилагането на генерална мярка за въвеждане на хомофобските подбуди като квалифициращо обстоятелство при насилнически деяния, което очевидно е в правомощията на българския парламент.

Същевременно, съвсем ясно е, че е отправена критика и към националните съдилища, които не са положили достатъчно усилия да изпълнят задължението си да реагират по подходящ начин на нападения, мотивирани от хомофобски подбуди, като отчетат специфичната им същност и не допускат да бъдат подценявани актове с такова разрушително въздействие върху основни права, каквото в случая е правото на живот. В светлината на отсъстваща законодателна уредба по разглеждания въпрос и спорно тълкуване дали хомофобските подбуди могат да бъдат обхванати от съществуващата квалификация за хулигански подбуди, двете инстанции по същество (СГС и САС) са отчетели формално тези подбуди като отегчаващо обстоятелство, без обаче да пояснят каква тежест им придават, а ВКС дори изобщо не ги е споменал и съобразил при преценката относно справедливостта на наложените на осъдените наказания. В този аспект ЕСъдПЧ недвусмислено е посочил, че „не може да се каже, че хомофобските подбуди за нападението са имали измерим ефект на това ниво на анализа“ (вж пар. 72).

Настоящият състав на ВКС, действащ по реда на възобновяването, намира, че тази съдебна практика следва да бъде ревизирана, като съдилищата, вкл. ВКС като касационна инстанция, постановила последното по делото решение, следва да

бъдат насърчени да преодоляват системното пренебрегване на посочените дискриминационни подбуди, за да гарантират пълноценна защита на основните права по ЕКПЧ . Това може да бъде осъществено чрез внимателно и подробно анализиране на тези подбуди, надлежна оценка на тяхната тежест и значение при индивидуализацията на наказанието по начин, който да даде насока на съдебната практика с цел избягване на повторяемост на нарушението по чл. 14, вр. чл. 2 от ЕКПЧ. Липсата на такъв подход се оценява като особено съществено процесуално нарушение, тъй като краен резултат е довело до постановяване на цитираното решение на ЕСъдПЧ.

Изложеното дотук обуславя необходимостта от възобновяване на производството по к. д. № 1258/2017 г. на ВКС, отмяна на постановеното по него решение и връщане на делото за ново разглеждане на тази инстанция, която в пределите на своите правомощия да констатира изрично и извърши надлежна оценка на тежестта на специфичните дискриминационни мотиви за извършване на престъплението, както и на значението им за определяне на наказанията на двете осъдени лица.

Върховният касационен съд в настоящото производство, не изразява становище във връзка с размера на наказанията, наложени на подсъдимите, защото основанието за връщане се свързва с дейността по анализ на обстоятелствата, които ги определят и по-конкретно - обсъждане на подбудите за извършване на престъплението.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 425, ал. 1, т. 1 вр. чл. 422, ал. 1, т. 4 НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ВЪЗОБНОВЯВА КНД № 1258/2017 г. по описа на Върховния касационен съд, трето наказателно отделение.

ОТМЕНЯ Решение № 39 от 21.06.2018 г. по КНД № 1258/2017 г. на Върховния касационен съд, трето наказателно отделение.

Връща делото за ново разглеждане от друг състав на Върховния касационен съд.

Решението не подлежи на обжалване и протест.

Председател:

Членове: 1.

2.